

Promo-LEX: În 40 la sută din secțiile de votare monitorii au constatat prezența afișajului electoral, iar fenomenul transportării organizate a alegătorilor și prezența nejustificată a persoanelor neautorizate în perimetrul secțiilor de votare au predominat în ziua alegerilor locale noi din 14 mai 2017

I. REZULTATELE FINALE A NUMĂRĂRII VOTURILOR DE CĂTRE M0 Promo-LEX

1.1. Analiza comparativă a datelor privind numărarea voturilor furnizate de M0 Promo-LEX și Comisia Electorală Centrală

Rezultatele finale, prezentate de către M0 Promo-LEX, cu privire numărul de voturi valabil exprimate pentru fiecare concurent electoral au fost calculate în baza datelor înscrise în 14 de exemplare ale proceselor verbale privind rezultatele numărării voturilor, ale SV constituite pentru alegerile locale noi din 14 mai 2017, înmânate observatorilor M0 Promo-LEX și verificate manual de către Misiune.

Circumscripția I	Candidați câștigători	Date finale Promo-LEX	Date preliminare CEC	Diferența date Promo-LEX/date CEC
Mereni (r. Anenii Noi)	Colesnic Ludmila (PL)	55.28%	55.28%	0
Pervomaisc (r. Căușeni)	Curuci Valeri (PSRM)	52.35%	52.35%	0
Țipala (r. Ialoveni)	Castraveț Ilie (PDM)	60.58%	60.58%	0
Ulmu (r. Ialoveni)	Druceanu Veaceslav (PDM)	91.83%	91.83%	0
Racovăț (r. Soroca)	Borozan Ion (PDM)	60.67%	60.67%	0
Tvardița (r. Taraclia)	Parmacli Zahari (CI)	68.82%	68.82%	0
Hirova (r. Călărași)	Scafaru Isac (PSRM) Oaserele Valeriu (PDM)	38.69% 33.94%	Turul II	-

1.2 Corectitudinea întocmirii proceselor-verbale privind rezultatele numărării voturilor

În cadrul efortului de monitorizare a alegerilor locale noi, MO Promo-LEX a analizat corectitudinea completării proceselor-verbale privind rezultatele numărării voturilor. În acest sens, au fost examinate 14 exemplare de procese-verbale, ce au fost înmânate observatorilor Promo-LEX de către președinții BESV.

Conform constatărilor MO Promo-LEX a alegerilor locale noi, toate procesele verbale au fost completate cu respectarea formulelor de verificare. Totuși, în opinia Promo-LEX, trebuie să fie uniformizată practica de completare a celulelor de către membrii BESV (de exemplu, utilizarea/neutilizarea zerourilor pentru a completa toate celulele).

O altă recomandare a MO Promo-LEX a alegerilor locale noi din 14 mai 2017 se referă la uniformizarea practicilor de completare a documentației electorale privind numărarea și

totalizarea rezultatelor alegerilor de către BESV care au și calitatea de CECE I. Astfel, conform observatorilor Promo-LEX, în cazul BESV Racovăț 29/46 a fost completat inițial procesul-verbal privind rezultatele numărării voturilor întocmit de BESV, pe când în situația organelor electorale din Hirova, a fost completat din start procesul verbal privind totalizarea rezultatelor votării întocmit de Consiliul electoral de circumscripție 9/8.

II. INCIDENTE CONSTATATE PE PARCURSUL ZILEI ALEGERILOR

2.1 Prezența materialelor de publicitate, afișelor, panourilor electorale din raza secției de votare (100 metri de la localul secției): 6 SV (SV 34 Pervomaisc, Căușeni; SV 43 Bălțați, Ialoveni; SV 44 Budăi, Ialoveni; SV 28 Mereni, Anenii Noi; SV 29 Mereni, Anenii Noi; SV 17 Hirova, Călărași).

2.2 Prezența nejustificată a persoanelor neautorizate în incinta sau în perimetrul de 50 de metri ai secției de votare – 7 cazuri în cel puțin următoarele secții de votare:

- **SV 34 Pervomaisc, Căușeni – 1 caz:** Nicolae Gorban, președintele raionului Căușeni (PDM) cu automobil (Toyota Auris Alba UBA 239) a venit la SV și a discutat cu observatorul PDM timp de vreo 6 minute în fața SV.
- **SV 45 Ulmu, Ialoveni – 2 cazuri.**

a. 0 persoană neautorizată discută cu observatorul de la PDM. La observația din partea președintelui BESV cât și a reprezentantului PSRM a reacționat agresiv, a spus că are dreptul să discute, iar reprezentantului PSRM ia spus să închidă gura.

b. Primarul interimar, însoțit de alte persoane neautorizate, se plimba și discuta în imediata apropiere a SV.

- **SV 46 Racovăț, Soroca – 3cazuri.**

a. O persoana neautorizată, prezentându-se ca deputat în Parlament al fracțiunii PSRM, s-a aflat în incinta BESV timp de vreo 10 minute și a asistat la procesul de votare. A discutat cu un reprezentant BESV, cu observatorul PSRM Fedco Oxana și a plecat. Nu au fost prezentate documente de identificare/autentificare a persoanei respective. Automobil cu nr. de înmatriculare – C SB 413, culoare sura. Ulterior, observatorul a identificat persoana ca fiind deputatul PSRM Nesterovschi Alexandr.

b. 2 persoane din conducere OT PSRM Soroca care au venit cu mașina Toyota Yaris SR BN 094 au discutat în afara SV cu vice-președintele BESV care a fost înaintat de PSRM. După 20 de minute au plecat.

c. Candidatul PDM a intrat în SV de două ori pe parcursul zilei și a discutat cu observatorii acreditați de la PDM, după care – remarcând ca este monitorizat – a părăsit SV.

▪ **SV 17 Hirova, Călărași – 1 caz.**

a. Președintele Oficiului Teritorial Călărași PSRM Ștefan Bolea (Dacia MCD albastră, numărul NAB 832) împreună cu o altă persoană (Toyota ESD 610 Albă) au parcat mașinile în raza de circa 50 de m de la SV și discută cu oamenii periodic vine și candidatul de la PSRM Scafaru Isac

2.3 Zvonuri, tentative sau chiar situații de recompense materiale sau bănești oferite alegătorilor în perimetrul și/sau în apropierea secției de votare pentru a determina alegerea alegătorilor – 2 cazuri:

a. **SV 34 Pervomaisc, Căușeni:** Pe o perioadă de aproximativ 30 min circa 10 alegători după ce votau treceau pe la bar, unde nu se rețineau mult timp. În aceeași perioadă în bar se afla o persoană, care anterior discutase cu observatorii PDM. Persoana era cu o mașină Chevrolet COE 725, culoarea Gri. În aceeași perioadă în

bar sta și polițistul.

b. SV 42 Țipala, Ialoveni: În timp ce un alegător se înregistra în SIAS alegeri, acesta ia spus observatorului de la PDM: vezi să mă pui în listă.

2.4 Transportarea organizată a alegătorilor – 7 cazuri în cel puțin 3 SV:

▪ **SV 42 Țipala, Ialoveni – 4 cazuri:**

a. 0 persoană, care potrivit informațiilor obținute de observatorul Promo-LEX este reprezentant PDM, a transportat de 2 ori cu mijloace de transport diferite circa 6 persoane către SV. Conform observatorului, persoanele prezentau semne al consumului de alcool.

b. 2 microbuze și un autoturism au fost observate transportând alegători. Cu autoturismul circula ginerele concurentului de la PDM. Microbuz – nr. IL BH 281 (observat de vreo 3 ori până la ora 14). Autoturism – IL BH 012. Ambele culoare sura. Microbuz nr. înmatriculare An AP 155 – culoare alba

c. Un microbuz alb, nr. AAJ 127, până la 15.00 a fost observat ca transporta alegători de 2 ori. Microbuzul de ruta Țipala-Chișinău, cu nr. de înmatriculare – IL BH 189 – a venit organizat la SV cu 7-9 alegători.

d. Transportarea organizată a alegătorilor de către un microbuz de culoare albă, cu număr de înmatriculare IL BB 379. Pe parcursul zilei, de 2 ori a venit la SV cu 3-6 oameni.

▪ **SV 46 Ulmu, Ialoveni – 1 caz:** Persoana necunoscută asigură transportarea în mod multiplu a alegătorilor la secția de votare cu automobil nr. CPU 068.

▪ **SV 17 Hirova, Călărași – 2 cazuri:**

a. Aducerea organizată a alegătorilor cu microbuz de tip

Mercedes Vito, culoare argintie, numere de înmatriculare – GBR 318. S-a adus de 3 ori câte 2-3 persoane de fiecare dată. Conform datelor obținute de observator, alegătorii se aducea în favoarea candidatului PSRM Isac Scafaru

b. Aducerea organizată a alegătorilor cu automobil de tip Seat, culoare albă, numărul CL AM 043. Conform datelor obținute de observator, alegătorii se aducea în favoarea candidatului PSRM Isac Scafaru.

2. 5 Deficiențe în funcționarea SIAS Alegeri – în 2 SV.

- **SV 42 Țipala, Ialoveni:** Între orele 07:00-07:35 doar unul din calculatoare avea acces la SIAS Alegeri. Alegătorii care au venit să voteze inițial au fost înscriși pe o foaie A4, iar după ce a apărut conexiunea internet au fost introduși în sistem.
- **SV 21/43 Bălțați, Ialoveni:** Sistare temporară de aproximativ o oră, introducerea datelor manual.

2.6 Deficiențe în liste electorale – în 1 SV.

- **SV 9 Tvardița, Taraclia:** În listele electorale de bază deja pe parcursul a mai multor scrutine la unii alegători nu sunt incluse adresele, respectiv când alegătorul vine să voteze membrii BESV completează manual informația cu privire la viza de reședință. Din declarația Președintelui BESV aceeași situație sa întâmplat și la scrutinul anterior cu toate că reprezentării BESV au atenționat CEC-ul

2.7 Nerespectarea principiului votării secrete – 3 cazuri în 2 SV:

- **SV 34 Pervomaisc, Căușeni:** este cazul a 2 alegători, soț și soție care au venit la vot. Soția a aplicat ștampila votat pentru ambii și a introdus buletinele de vot în urnă. Membrii BESV nu au reacționat.
- **SV 17 Hirova, Călărași:**

a. 2 persoane mama și fiica, au intrat împreună în cabina de vot. Mama a votat la indicația fiicei. Mama nu avea careva dezabilități care să nu-i permită singură să-și exercite dreptul la vot. Membrii BESV nu au reacționat.

b. 2 persoane soț și soție, au intrat împreună în cabina de vot. Soțul a aplicat ștampila votat pe ambele și a introdus ambele buletine în urnă. Membrii BESV nu au reacționat.

III. Prestația concurenților electorali, per partide

Circumscripția electorală	Participare vot	PDM	PSRM	PCRM	PPDA	PAS	PN	PL	CI
Tîpala, Ialoveni	50,32%	60,58%	3,30%	3,65%	–	32,46%	–	–	–
Racovăț, Soroca	40,71%	60,67%	12,91%	11,19%	7,92%	–	7,31%	–	–
Ulmu, Ialoveni	39,27%	91,83%	8,17%	–	–	–	–	–	–
Pervomaisc, Căușeni	51,87%	12,42%	52,35%	35,23%	–	–	–	–	–
Mereni, Anenii Noi	31,44%	24,25%	3,58%	2,07%	2,39%	–	0,82%	55,28%	11,62%
Hirova, Călărași	49,28%	33,94%	38,69%	–	–	–	–	27,37%	–
Tvardița, Taraclia	54,24%	–	–	–	–	–	31,18%	–	68,82%

Misiunea de observare Promo-LEX cuprinde 4 observatori pe termen lung, un coordonator național, care monitorizează procesul electoral în circumscripțiile constituite pentru alegerile locale noi din 14 mai 2017. În ziua alegerilor, Promo-LEX a delegat câte un observator pe termen scurt în fiecare din cele 14 secții de votare organizate. MO Promo-LEX realizează Numărarea în Paralel a Voturilor în toate secțiile de votare. Observatorii implicați în procesul de monitorizare au semnat Codul de conduită al observatorului național independent Promo-LEX, obligându-se să acționeze operativ, cu buna-credință și în mod non-partizan. Activitatea tuturor observatorilor este coordonată de o echipă centrală a MO

Promo-LEX.

Activitatea MO Promo-LEX și Campania "Ieși la Vot", în contextul alegerilor locale noi din 14 mai 2017, sunt susținute financiar de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate în rapoartele publice Promo-LEX aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

RAPORT nr.1 – Misiunea de observare a alegerilor locale noi din 14 mai 2017

Promo-LEX constată o situație precară în respectarea programului de lucru a funcționarilor electorali, nedeclararea tuturor fondurilor de campanie și lacune în listele electorale

În perioada 14 aprilie – 11 mai 2017, Promo-LEX desfășoară Misiunea de Observare a alegerilor locale

noi din 14 mai 2017. Aceasta acoperă cele 7 localități unde sunt organizate alegeri ale primarilor: satul Mereni (r. Anenii Noi), satul Hirova (r. Călărași), comuna Pervomaisc (r. Căușeni), comuna Țipala și satul Ulmu (r. Ialoveni), satul Racovăț (r. Soroca), orașul Tvardița (r. Taraclia). Astăzi, 12 mai, a fost făcut public [Raportul Nr. 1 al Misiunii de Observare a alegerilor locale noi din 14 mai 2017](#).

CECE I au înregistrat **26** concurenți electorali, dintre care, 2 sunt candidați independenți, iar 24 sunt desemnați de 7 formațiuni politice: PSRM – 6, PDM – 6, PCRM – 4, PN – 3, PL – 2, PPPDA – 2 și PAS – 1.

Echipa de observatori a constatat la capitolul organizarea alegerilor, **o situație mai precară în ceea ce privește respectarea de către membrii CECE I și BESV a programului de lucru.** În cazul CECE I, din totalul de 21 de vizite, în 7 cazuri (33.3 %) observatorii Promo-LEX au constatat că consiliile nu funcționau în perioada orelor de audiență. În cazul BESV, din totalul de 28 de vizite, în 13 cazuri (46.4%) observatorii Promo-LEX au constatat că birourile erau închise în perioada orelor de audiență. Misiunea de observare atestă în continuare **existența unor lacune în conținutul listelor electorale.**

Observatorii MO Promo-LEX au constatat **cel puțin 2 cazuri de utilizare a resurselor administrative de către candidați în perioada monitorizată.** Într-un caz este vorba despre candidatul desemnat de PSRM în satul Pervomaisc (r. Căușeni), în altul de candidatul independent la funcția de primar în or. Tvardița (r. Taraclia). Resursele administrative au fost utilizate prin: atragerea angajaților instituțiilor publice în timpul programului de lucru în activități de agitație electorală, precum și implicarea reprezentanților autorităților publice de nivel ierarhic superior, în timpul orelor de muncă, în activități de promovare.

Potrivit informațiilor furnizate de observatorii Promo-LEX, în perioada monitorizată, au fost înregistrate cel puțin **3 cazuri care pot fi calificate drept oferire de bunuri și servicii în campanii electorale.** Este vorba despre candidații: PSRM – 1 caz; PDM – 1; PCRM – 1.

Estimările MO Promo-LEX pentru perioada 14 aprilie – 05 mai 2017, **relevă că cel puțin 6 concurenți electorali (PSRM, PCRM,**

PDM, PL, PPPDA, CI Tuni Corneliu) au utilizat fonduri de campanie pe care nu le-au declarat în totalitate. Cuantumul total al cheltuielilor neraportate se ridică la cel puțin 24 859 lei.

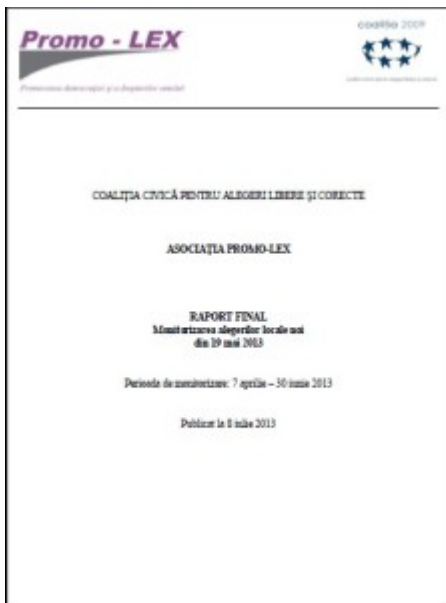
Totodată, în perioada 6-9 mai, Promo-LEX a desfășurat campania "IEȘI la VOT" în cele 7 localități, cu scopul de a mobiliza apolitic cetățenii cu drept de vot și de a promova votul informat și conștient. De asemenea, în 2 localități au fost organizate dezbateri publice electorale cu participarea candidaților și a alegătorilor.

Varianta electronică a Raportului este disponibilă [aici](#).

Misiunea de observare Promo-LEX cuprinde 4 observatori pe termen lung și un coordonator național, care vor monitoriza procesul electoral în cele 7 circumscripțiile electorale. În ziua alegerilor, Promo-LEX va delega câte un observator pe termen scurt în fiecare secție de votare. Observatorii implicați în procesul de monitorizare semnează Codul de conduită al observatorului național independent Promo-LEX, obligându-se să acționeze operativ, cu buna-credință și în mod non-partizan. Pentru moment, activitatea Misiunii de observare a alegerilor locale noi și Campania "Ieși la Vot" sunt susținute financiar de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate în rapoartele publice Promo-LEX aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

RAPORT FINAL / Monitorizarea

alegerilor locale noi din 19 mai 2013

Monitorizarea alegerilor locale generale din 19 mai 2013 (Turul II de scrutin, 2 iunie 2013)

Efortul de monitorizare Promo-LEX a constatat că, procesele electorale s-au desfășurat în ziua alegerilor cu respectarea procedurilor legale de către birourile electorale și consiliile electorale de circumscripție. Totuși, unii concurenți electorali, dar și actori politici care nu au fost înscrși în cursa electorală au desfășurat în ziua tăcerii activități de influențare a deciziei alegătorilor.

Efortul de monitorizare Promo-LEX a constatat că, față de primul tur de scrutin, rata de participare la vot a fost neesențial mai mică în două din cele trei localități în care a avut loc turul II al alegerilor. Tabelul de mai jos prezintă date despre rata de participare în fiecare localitate, precum și rezultatele preliminare obținute de către concurenții electorali:

	Nr. 5, comuna Chetrosu, r. Anenii Noi		Nr. 27, comuna Manta, r. Cahul		Nr. 33, satul Visoca, r. Soroca	
	Tur I	Tur II	Tur I	Tur II	Tur I	Tur II
Nr. total de alegători	3264	3244	3102	3101	1642	1642
Nr. de alegători care au primit buletine de vot	1670	1818	1624	1604	1000	908
Rata de participare	51,16% (51,7 % în 2011)	56,04%	52,35% (49,92 % în 2011)	51,72%	60,90% (50,7 % în 2011)	55,29%
Numărul de voturi valabil exprimate pentru fiecare concurent [1]						
PLDM	731	1023	527	737	–	–
PDM	382	775	609	848	467	430
Pleșca Grigorii	–	–	–	–	191	475

Deschiderea secțiilor de votare

Toate secțiile de votare s-au deschis la ora 7.00 conform procedurilor stabilite și au activat în regim obișnuit. În secția de votare nr. 13 din comuna Chetrosu s-a constatat că,

BESV a primit cu două buletine mai puțin decât numărul de alegători înscriși în lista electorală de bază.

Listele electorale și testarea Registrului Electronic al Alegătorilor

Efortul de monitorizare a constatat că, în turul II cel puțin 40 alegători nu s-au regăsit în listele electorale de bază și au votat fiind înscriși în lista suplimentară: SV nr. 50 – 11, SV nr. 51 – 4, SV nr. 71 – 3, SV nr. 12 – 4, SV nr. 13 – 4, SV – 14.

De asemenea, în mai multe secții de votare (către ora 18.00) alegători care erau incluși în listele electorale de bază nu se regăseau și în Registrul electronic al alegătorilor testat de CEC: SV nr. 50 – 11 (au fost 18 la 19.05), SV nr. 71 – 12, SV nr. 12 – 3 (au fost la fel 3 la 19.05), SV nr. 13 – 1 (au fost 13 la 19.05), SV nr. 14 – 11 (au fost 7 la 19.05).

În unul din cazurile menționate, o tânără care recent a împlinit vârsta de 18 ani și care la 19 mai 2013 nu s-a regăsit în listele registrului electronic, fiind înregistrată însă lista de bază. La primul tur tânăra s-a confruntat cu aceeași problemă și când s-a constatat că aceasta nu este în lista din Registru nici în cel de-al doilea tur a părăsit secția de vot fără ași exercita dreptul de vot.

Registrul Electronic al Alegătorilor a funcționat în regim normal, existând doar de câteva ori scurte deconectări de la internet în câteva secții de vot. Este de remarcat că prin comparație cu turul I de scrutin când Registrul Electronic al Alegătorilor practic nu a fost funcțional în BESV din Visoca, raionul Soroca, de această dată Registrul a funcționat fără deficiențe.

Agitație electorală cu o zi înainte de votare

Efortul de monitorizare a constatat două cazuri de agitație electorală în ziua anterioară zilei alegerilor.

În comuna Chetrosu, r. Anenii Noi în dimineața zilei de 1 iunie 2013 mai mulți cetățeni din localitate au găsit în cutiile lor poștale două afișe semnate de Mișcarea Antimafie cu mesaje denigrator împotriva candidatului PLDM Zalevschi Leonid.

Un alt caz de agitație electorală în ziua tăcerii a avut loc la 1 iunie 2013 în comuna Manta unde candidatul PLDM Hîncu Violeta, alături de preotul din localitate și alți membri ai PLDM din localitate au participat la sfințirea unei fântâni. Candidatul PDM și reprezentanții PDM au depus în 2 iunie la ora 7:30 o contestație la Consiliul Electoral de Circumscripție cerând excluderea candidatului PLDM din cursa electorală. În urma examinării contestației membrii Consiliului Electoral de Circumscripție au hotărât să adreseze acest caz instanței și în aceeași zi, la ora 14.00 instanța din Cahul a decis că nu are competența de a sancționa concurenții electorali și a readresat cererea către Consiliul Electoral de Circumscripție.

Tentativa de a vota fără aplicarea ștampilei în buletin

La SV nr. 12 din comuna Chetrosu a fost observat un alegător care a primit buletinul de vot fără a i se aplica ștampila pe fișa de însoțire a buletinului de identitate. Alegătorul a fost atenționat de observatorul PDM și acesta s-a întors la membrul comisiei pentru a-i fi aplicată ștampila în buletin și după aceasta și-a exercitat dreptul de vot.

Închiderea secțiilor de votare

Toate secțiile de votare s-au închis conform prevederilor legale la 21.00. În mare parte, BESV au respectat procedura de închidere a secțiilor de vot și de numărare a acestora.

Acest proiect este susținut financiar de National Democratic Institute for International Affairs (NDI). Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

Pentru mai multe detalii, contactați: Nicolae Panfil,
Coordonator de proiect
Tel : (22) 450024, GSM: 079381842, e-mail: pr@promolex.md

Promo-LEX: Primele sancțiuni pentru încălcarea finanțării campaniei electorale

Prezentul raport cuprinde perioada 20 – 31 mai 2013, descrie contextul electoral din turul doi al campaniei electorale și reflectă prestația concurenților electorali inclusiv sub aspectul finanțării campaniei.

Efortul de monitorizare a constatat că, membrii organelor electorale au avut o prestație conștiincioasă aplicând corect prevederile generale ale legislației electorale. Promo-LEX salută reacția promptă a organelor electorale la sesizarea contestațiilor depuse de concurenții electorali vis-a-vis de abaterile de la legislația electorală admise de unii oponenți politici în ceea ce privește finanțarea campaniei electorale și hotărârile luate în acest sens pentru a descuraja utilizarea ilegală a resurselor financiare în campania electorală.

Efortul de monitorizare Promo-LEX a constatat că, în această perioadă campania electorală a fost mai puțin dinamică, în unele localități practic fiind lipsă activitatea concurenților electorali. Totodată, Promo-LEX a remarcat o mai largă implicare a mass-media în promovarea concurenților electorali. Totuși, efortul de monitorizare sugerează necesitatea implicării mass-media și în reflectarea campaniei electorale, desfășurarea activităților de informare, educație electorală a

alegătorilor.

Proiectul „Monitorizarea alegerilor locale noi din 19 mai 2013” beneficiază de asistență financiară din partea National Democratic Institute for International Affairs (NDI). Opiniile exprimate în prezentul raport aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

Raportul poate fi găsit [aici](#).

Pentru mai multe detalii, contactați: Nicolae Panfil,
Coordonator de proiect
Tel (22) 450024, GSM: 079381842, e-mail: pr@promolex.md

RAPORT nr.3 Monitorizarea alegerilor locale noi din 19 mai 2013 (turul II)

RAPORT FINAL pentru ziua alegerilor / Monitorizarea alegerilor locale noi din 19 mai 2013

Efortul de monitorizare Promo-LEX a constatat că, ziua alegerilor s-a desfășurat în mare parte cu respectarea procedurilor legale de către birourile electorale și consiliile electorale de circumscripție. Nu putem spune însă același lucru și despre prestația concurenților electorali care s-au manifestat în ziua tăcerii dar și în ziua alegerilor prin diverse acțiuni de influențare a deciziei alegătorilor.

Efortul de monitorizare Promo-LEX a constatat că, în majoritatea localităților rata de participare la vot a fost mai mare decât în cadrul alegerilor locale generale din iunie 2011. Promo-LEX salută participarea activă a cetățenilor la vot și consideră că o rată de participare atât de înaltă se datorează inclusiv și campaniei electorale foarte intense realizată de către concurenții electorali.

Tabelul de mai jos prezintă date despre rata de participare în fiecare localitate, precum și rezultatele preliminare obținute de către concurenții electorali:

	Chetrosu, Anenii Noi	Manta, Cahul	Mincenii de Jos, Rezina	Olișcani, Șoldănești	Visoca, Soroca
Nr. total de alegători	3264	3102	562	2316	1642

Nr. de alegători care au primit buletine de vot	1670	1624	352	1349	1000
Rata de participare	51,16% (51,7 % în 2011)	52,35% (49,92 % în 2011)	62,63% (67,87 % în 2011)	58,24% (52,2 % în 2011)	60,90% (50,7 % în 2011)
Numărul de voturi valabil exprimate pentru fiecare concurent^[1]					
PLDM	731	527	110	326	105
PDM	382	609	159	800	467
PCRM	152	119	54	32	161
PL	123	–	15	24	55
PPRM	40	120	–	9	11
PAD	47	49	7	93	–
PP Renaștere	12	–	6	–	–
PPPSRM	–	–	–	42	–
Cerenciuc Profir	57	–	–	–	–
Dobînda Anatolie	12	–	–	–	–
Pascal Dumitru	–	183	–	–	–
Pleşca Grigorii	–	–	–	–	191

Deschiderea secțiilor de votare

Majoritatea secțiilor de votare s-au deschis la ora 7.00 conform procedurilor stabilite și au activat în regim

obișnuit. Doar în circumscripția electorală nr. 5 Chetrosu, SV nr.13, a fost deschisă la 7:15 din cauza că procedura de numărare a buletinelor de vot a fost realizată abia înaintea deschiderii. La fel era lipsă prelungitorul pentru laptopurile operatorilor care testează registrul electronic al alegătorilor.

În secția de votare nr. 12 din comuna Chetrosu, la numărarea buletinelor de vot înainte de completarea procesului verbal s-a constatat că, BESV a primit cu două buletine mai puțin decât numărul de alegători înscriși în lista electorală de bază.

Listele electorale și testarea Registrului Electronic al Alegătorilor

În secția de votare nr. 50 din comuna Manta un alegător nu s-a regăsit în lista electorală și a votat fiind înscris în lista suplimentară, situație analogică a fost constatată și în SV 13 din comuna Chetrosu.

În mai multe secții de votare alegători care erau incluși în listele electorale de bază nu se regăseau și în Registrul Electronic al Alegătorilor testat de CEC în alegerile locale noi din 19 mai 2013: SV nr. 22 – 49 alegători, SV nr. 12 – 3, SV nr. 13 – 13, SV nr. 14 – 7, SV nr. 50 – 18, SV nr. 26 – 11.

BESV din Visoca, raionul Soroca, după consultări cu CEC a permis alegătorilor să voteze fără a fi verificați în Registrul Electronic al Alegătorilor. Din cauza deficiențelor tehnice frecvente și/sau a calității proaste a conexiunii la Internet periodic nu a fost posibil de a verifica alegătorii în registru. Probleme în activitatea Registrului Electronic al Alegătorilor au fost observate și la SV nr. 51 din comuna Manta, r. Cahul unde circa o oră nu a fost conexiune la Internet.

O secție de votare din comuna Chetrosu a primit de la CEC testarea Registrului Electronic al Alegătorilor 2 laptopuri și

doar un singur stick USB pentru conexiune la Internet.

Obstacole create alegătorilor

În circumscripția electorală nr.15, SV nr.26 Mincenii de Sus, președinta BESV a permis accesul mai multor tineri în cabina de vot doar după ce aceștia au lăsat telefoanele mobile pe o masă.

Agitație electorală cu conținut denigrator în zilele tăcerii

În comuna Mincenii de Jos, raionul Rezina mai mulți cetățeni au găsit în dimineața zilei de 18 mai 2013 în cutiile poștale sau în poartă afișe anonime cu conținut denigrator (caricaturi și poezii) în adresa concurentului electoral PLDM.

Un alt caz similar a fost constatat în comuna Manta, raionul Cahul unde în seara zilei de 17 spre 18 mai 2013 au fost răspândite afișe anonime. Potrivit acestora, Pascal Ion, candidatul PDM la funcția de primar regretă faptul că a acceptat să candideze declarând a fost de fapt impus de către partid. Candidatul vizat infirmă diseminarea unor asemenea materiale. Reprezentantul PDM a depus o contestație la consiliul electoral de circumscripție la 18 mai 2013 iar în urma examinării a fost emisă hotărârea consiliului de a remite materialele spre procuratura raionului Cahul.

Agitație electorală în ziua alegerilor și influențarea alegătorilor

În satul Olișcani, raionul Șoldănești observatorii au constatat pe toată durata zilei alegerilor cazuri în care cel puțin trei candidați la funcția de primar – Garabajiu Teodor (PAD), Sfeclă Andrian (PDM) și Panfilii Ștefan (PCRM) s-au aflat în preajma secției de votare și au discutau cu alegătorii care veneau să voteze.

În aceeași localitate, lângă Centrul de Sănătate, la o distanță de aprox. 100 m de la secția de votare a fost

observat un automobil cu sigla PLDM. De asemenea, angajați ai Centrului de Sănătate au fost observați discutând cu alegătorii care se îndreptau spre secția de votare. Anterior, aceleași persoane au participat în calitate de susținători la întâlnirile electorale ale candidatului la funcția de primar din partea PLDM, Valentina Țurcanu.

La fel în satul Olișcani, r. Șoldănești a fost constată și o tentativă de corupere a alegătorilor. Proprietarul unui magazin din apropierea secției de votare a invitat observatorul concurentului electoral PPRM să facă niște cumpărături la magazinul respectiv. Observatorul concurentului electoral a refuzat motivând că nu are bani iar proprietarul a invitat observatorul pentru a-i oferi o înghețată în schimbul votului pentru candidatul PDM la funcția de primar, Sveclă Andrian. Potrivit observatorului proprietarul magazinului nu cunoștea despre faptul că persoana căreia intenționa să-i ofere o înghețată era observator.

BESV din Visoca, raionul Soroca a înregistrat 2 contestații din partea reprezentanților PLDM și PCRM pe motiv că, la liceul din localitate erau transportați alegători și se realiza agitație electorală în favoarea candidatului la funcția de primar din partea PDM, Marin Buzilă. O contestație similară din partea aceluiași concurenți electorali împotriva candidatului PDM a vizat faptul agitației electorale realizată de un grup de foste profesoare de la liceul din localitate în susținerea candidatului PDM chiar în fața secției de votare.

În comuna Mincenii de Jos, r. Rezina un grup de tineri au mers din casă în casă și au îndemnat alegătorii să voteze lista de candidați la funcțiile de consilieri din partea PDM. De asemenea, un candidat la funcția de consilier pe lista PLDM a discutat cu mai mulți alegători chiar lângă SV nr. 25.

În comuna Chetrosu, BESV nr. 14 reprezentantul concurentului electoral PLDM a depus o contestație pe motiv că susținătorii concurentului PDM, aflați în automobilul AN AN 171 parcat la

intrarea pe teritoriul secției de votare, prin prezența lor agitați alegătorii.

În comuna Manta, r. Cahul, la o distanță mai mică de 50 metri de SV nr. 51 din a fost observat posterul concurentului electoral PLDM.

Transportarea organizată a alegătorilor

În satul Visoca, r. Soroca a fost observată transportarea organizată a alegătorilor în favoarea concurentului PDM la secția de vot de către un automobilul cu nr. K AN 843. Acest fapt anterior a fost menționat și în contestația înregistrată la BESV de către doi concurenți electorali, PCRM și PLDM, la fel pe motivul transportării organizate a alegătorilor la liceul din localitate.

Un alt caz de transportare a alegătorilor de către susținătorii concurentului electoral PLDM a fost constatat în comuna Manta, SV nr. 50 (microbuz cu nr. CH AV 577).

Observatorii din SV nr. 22 din satul Olișcani au constatat pe parcursul zilei trei automobile – nr. de înmatriculare SD AS 480, SD AS 590, OR AR 390 care transportau în mod regulat alegătorii la secția de votare în favoarea concurentului electoral PLDM.

Respectarea secretului votării

În satul Olișcani, raionul Șoldănești doi alegători au arătat opțiunea lor de vot celor prezenți în secția de votare. Observatorul de la PDM a notat imediat ceva într-un registru. Ulterior, unul dintre acești doi alegători a fost observat ieșind din barul aflat în vecinătatea secției de votare.

În aceeași localitate a fost constatat și un caz în care un alegător și-a fotografiat votul. Președinta BESV a spus că nu a observat acest lucru, deși la un anumit moment alegătorul chiar a scăpat aparatul de fotografiat pe podea în cabina de

vot.

Un alt caz de nerespectare a secretului votării în comuna Olișcani, r. Șoldănești a fost constatat în cazul a doi alegători, tatăl și fiul său care avea un grad de dizabilitate, care au votat concomitent în aceeași cabină de vot.

În SV nr. 71 din satul Visoca, r. Soroca la fel au fost constatate patru cazuri de încălcare a secretului votului prin prezența mai multor alegători în cabina de vot.

Votarea în lipsa actelor corespunzătoare

La SV nr. 26 din c. Mincenii de Jos un alegător a votat în baza unui buletin de identitate expirat cu doi ani în urmă.

În SV nr. 14 din c. Chetrosu membrii BESV au permis ca două persoane, care nu au cetățenia Republicii Moldova să voteze în baza permiselor de ședere, pe acest fapt fiind inițiată o contestație de către reprezentantul PDM.

Tentativa de a scoate buletine de vot din secția de votare

În satul Olișcani, raionul Șoldănești a fost constatată o tentativă și un caz de scoatere a buletinului de vot din secția de votare. În primul caz, în jurul orei 9:00 o persoană cu un comportament inadecvat a încercat să scoată un buletin de vot din secția de votare iar în cel de-al doilea caz, o persoană în vârstă a reușit să iasă cu buletinul de vot necompletat în afara secției de vot dar a revenit singură în scurt timp fără ca să fi utilizat buletinul iar membrii BESV i-au permis să voteze.

Procedura de votare cu urna mobilă

În satul Mincenii de Sus, r. Rezina, au avut loc două incidente generate de participarea unuia și aceluiași individ care îngrijea de două persoane cu dizabilități și care pretindea să ajute persoanele să voteze. Astfel, în primul caz

un alegător cu dizabilități de vedere nu și-a putut exercita dreptul la vot din cauza unei erori în cererea de votare la domiciliu. În al doilea caz, la vizita membrilor BESV la un alt alegător care a depus cerere de vot la domiciliu a fost observat același individ care insista să ajute alegătorul să voteze, chiar dacă acesta fiind în stare psihică și fizică adecvată putea să voteze singur. La insistența membrilor BESV ca alegătorul să voteze de unul singur, s-a iscat un conflict, generat de individul respectiv. În urma intervenției colaboratorilor poliției conflictul a fost rezolvat iar alegătorul a votat de sine stătător.

Închiderea secțiilor de votare

Toate secțiile de votare s-au închis conform prevederilor legale la 21.00. În mare parte, BESV au respectat procedura de închidere a secțiilor de vot și de numărare a rezultatelor alegerilor. Excepție de la această regulă a fost constată în BESV din satul Visoca, r. Soroca unde nu a fost întocmit inițial formularul special de numărare a rezultatelor votării.

Acest proiect este susținut financiar de National Democratic Institute for International Affairs (NDI). Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

Pentru mai multe detalii, contactați: Iulia Munteanu, Ofițer de Presă, Tel (22) 450024, GSM: 069072579, e-mail: pr@promolex.md

[1] Cu bold sunt evidențiați concurenții electorali care au câștigat alegerile sau au acces în turul doi de scrutin.

COMUNICAT de PRESĂ nr.1 privind Monitorizarea alegerilor locale noi din 19 mai 2013

COMUNICAT de PRESĂ nr.1

Monitorizarea alegerilor locale generale din 19 mai 2013

Perioada de monitorizare: Orele 07.00 – 12.30

Publicat la 19 mai 2013 ora 14.00

Deschiderea secțiilor de votare

Majoritatea secțiilor de votare s-au deschis la ora 7.00 conform procedurilor stabilite și activează în regim obișnuit. Excepție reprezintă doar SV nr.13, circumscripția electorală nr. 5 Chetrosu care a fost deschisă la 7:15 din cauza că BESV a numărat buletinele de vot abia dimineața precum și din cauza unor neajunsuri tehnice (BESV avea nevoie de un prelungitor pentru laptopurile operatorilor care testează registrul electronic ale alegătorilor care a fost adus către ora 7:10).

În secția de votare nr. 12 din comuna Chetrosu, la numărarea buletinelor de vot înainte de completarea procesului verbal s-a constatat că, BESV a primit cu două buletine mai puțin decât numărul de alegători înscriși în lista electorală de bază.

Agitație electorală cu o zi înainte de votare

Efortul de monitorizare a constatat două cazuri de agitație electorală în ziua anterioară zilei alegerilor. În comuna Mincenii de Jos, raionul Rezina mai mulți cetățeni au găsit în

dimineața zilei de 18 mai 2013 în cutiile poștale sau în poartă afișe anonime (format A4) cu conținut denigrator (caricaturi și poezii) în adresa a doi concurenți electorali.

Un alt caz similar a fost constatat în comuna Manta, raionul Cahul unde în seara zilei de 17 spre 18 mai 2013 au fost răspândite afișe anonime. Potrivit acestora, un concurent electoral la funcția de primar regretă faptul că a acceptat să candideze declarând a fost de fapt impus. Candidatul vizat în acele afișe infirmă diseminarea unor asemenea materiale. Reprezentantul partidului care l-a înaintat pe acest concurent electoral la funcția de primar a depus o contestație la consiliul electoral de circumscripție la 18 mai 2013 iar în urma examinării a fost emisă hotărârea consiliului de a remite materialele spre procuratura raionului Cahul.

Agitație electorală în ziua alegerilor și influențarea alegătorilor

În satul Olișcani, raionul Șoldănești observatorii au constatat cazuri în care candidați la funcția de primar, aflându-se în preajma secției de votare discutau cu alegătorii care se îndreptau să voteze. O situație similară a fost constatată și în comuna Mincenii de Jos unde un candidat la funcția de consilier local a discutat cu alegătorii chiar lângă secția de votare nr. 25.

Lângă Centrul de Sănătate din satul Olișcani, raionul Șoldănești, la o distanță de aprox. 100 m de la secția de votare a fost observat un automobil cu sigla unui partid politic. Angajați ai Centrului de Sănătate au fost observați discutând cu alegători care se îndreptau spre secția de votare. Anterior, aceleași persoane au participat în calitate de susținători la întâlnirile electorale ale concurentului electoral.

BESV din Visoca, raionul Soroca a înregistrat 2 contestații din partea reprezentanților a două partide. Potrivit acestora,

la liceul din localitate, unde se afirmă că ar fi realizată agitație electorală în favoarea unui concurent electoral sunt transportați alegători. O a doua contestație a fost înregistrată de aceeași concurenți electorali în raport cu același oponent politic pentru faptul că, în fața secției de votare se afla un grup de persoane care făceau agitație electorală în favoarea unui concurent electoral și totodată interviewau alegătorii despre cum au votat.

Listele electorale și testarea Registrului Electronic al Alegătorilor

În secția de votare nr. 50 din comuna Manta un alegător nu s-a regăsit în lista electorală și a votat fiind înscris în lista suplimentară.

În mai multe secții de votare alegători care erau incluși în listele electorale de bază nu se regăseau și în Registrul electronic al alegătorilor testat de CEC în alegerile locale noi din 19 mai 2013: SV25 și SV26 din Mincenii de Jos – 11 persoane și respectiv 2, SV50 din comuna Manta – 5 persoane.

Obstacole create alegătorilor

În circumscripția electorală nr.15, SV nr.26 Mincenii de Sus, președinta BESV a permis accesul mai multor tineri în cabina de vot doar după ce aceștia au lăsat telefoanele mobile pe o masă.

Respectarea secretului votării

În satul Olișcani, raionul Șoldănești doi alegători au arătat opțiunea lor de vot celor prezenți în secția de votare. Observatorul de la un partid politic a notat imediat ceva într-un registru. Ulterior, unul dintre acești doi alegători a fost observat ieșind din barul aflat în vecinătatea secției de votare.

În aceeași localitate a fost constatat un caz în care în

cabina de vot au votat doi alegători concomitent (tatăl și fiul său care avea un grad de dizabilitate).

Alte patru cazuri de încălcare a secretului votului prin prezența mai multor alegători în cabina de vot au fost observate în SV nr. 71 din satul Visoca.

Tentativa de a scoate buletine de vot din secția de votare

În satul Olișcani, raionul Șoldănești în jurul orei 9:00 o persoană cu un comportament inadecvat (conform observatorilor, aceasta avea semne ale stării de ebrietate) a încercat să scoată un buletin de vot din secția de votare.

COMUNICAT de PRESĂ nr.2 privind Monitorizarea alegerilor locale noi din 19 mai 2013

COMUNICAT de PRESĂ nr.2

Monitorizarea alegerilor locale generale din 19 mai 2013

Perioada de monitorizare: Orele 12.30 – 21.00

Publicat la 19 mai 2013 ora 22.00

Închiderea secțiilor de votare

În mare parte secțiile de votare s-au închis conform prevederilor legale la 21.00.

Rata de participare la alegeri la ora 18.15 și la închiderea secțiilor de vot

Efortul de monitorizare Promo-LEX apreciază activismul alegătorilor, salută prezența destul de înaltă la urnele de vot în cadrul alegerilor locale noi din 19 mai 2013. Promo-LEX consideră că o asemenea rată de participare^[1] cu certitudine se datorează inclusiv și campaniei electorale foarte intense și active realizată de către concurenții electorali.

Circumscripția	Nr. secției de vot	Rata de participare, ora 18.15	Rata de participare, ora 21.00
Circumscripția electorală nr. 5 comuna Chetrosu, Anenii Noi (Alegeri locale generale 2011 prezența 51,7 %)	nr. 12	41,56 %	48,09 %
	nr. 13	40,67 %	–
	nr. 14	40,85 %	–
Circumscripția electorală nr. 13 satul Olișcani, Șoldănești (Alegeri locale generale 2011 prezența 52,2 %)	nr. 22	52,62 %	58,90 %
Circumscripția electorală nr. 33 satul Visoca, Soroca (Alegeri locale generale 2011 prezența 50,7 %)	nr. 71	56,93 %	62,00 %

Circumscripția electorală nr. 15 comuna Mincenii de Jos, Rezina (Alegeri locale generale 2011 prezența 67,87 %)	nr. 25	63,35 %	70,22 %
	nr. 26	60,48 %	–
Circumscripția electorală nr. 27 comuna Manta, Cahul (Alegeri locale generale 2011 prezența 49,92 %)	nr. 50	45,00 %	52,88 %
	nr. 51	47,41 %	56,35 %

Listele electorale și testarea Registrului Electronic al Alegătorilor

Într-un șir de SV au fost constatate cazuri în care mai mulți alegători nu au fost găsiți în Registrul Electronic al Alegătorilor: SV nr. 22 – 49 alegători, SV nr. 12 – 3, SV nr. 13 – 13, SV nr. 14 – 7, SV nr. 50 – 18, SV nr. 26 – 11.

BESV din Visoca, raionul Soroca, după consultări cu CEC a permis alegătorilor să voteze fără a fi verificați în Registrul Electronic al Alegătorilor. Din cauza deficiențelor tehnice frecvente și/sau a calității proaste a conexiunii la Internet periodic nu a fost posibil de a verifica alegătorii în registru.

De asemenea, la SV nr. 51 din c. Manta, r. Cahul pentru circa o oră nu a fost conexiune la Internet.

La o secție de votare din comuna Chetrosu există 2 laptopuri pentru testarea Registrului Electronic și doar un singur stick USB pentru conexiune la Internet.

Agitație electorală în ziua alegerilor și influențarea

alegătorilor

Un grup de tineri din comuna Mincenii de Jos, r. Rezina merg din casă în casă și îndeamnă alegătorii să voteze lista de candidați la funcțiile de consilieri din partea PDM.

Trei concurenți electorali Garabajiu Teodor, Sfeclă Andrian și Panfilii Ștefan din satul Olișcani, r. Șoldănești se află în apropierea secției de votare și periodic discută cu alegătorii care merg să voteze. Garabajiu Teodor a petrecut o bună parte din zi chiar pe treptele casei de cultură unde se află secția de votare.

În satul Olișcani, r. Șoldănești proprietarul unui magazin din apropierea secției de votare a invitat observatorul concurentului electoral PPRM să facă niște cumpărături la magazinul respectiv. Observatorul concurentului electoral a refuzat motivând că nu are bani iar proprietarul a invitat-o să-i ofere o înghețată dacă aceasta va vota pentru concurentul PDM. Potrivit observatorului proprietarul magazinului nu cunoștea despre faptul că persoana căreia i-a oferit o înghețată este observator.

Reprezentantul concurentului electoral PLDM a depus o contestație la BESV nr. 14 pe motiv că susținătorii concurentului PDM aflați în automobilul AN AN 171 parcat la intrarea pe teritoriul secției de votare prin prezența lor agitau alegătorii.

Afișaj electoral neautorizat

La o distanță mai mică de 50 metri de secția de votare nr. 51 din c. Manta, r. Cahul a fost observat posterul concurentului electoral PLDM.

Transportarea organizată a alegătorilor

În satul Visoca, r. Soroca a fost observată transportarea organizată a alegătorilor în favoarea concurentului PDM la

secția de vot de către un automobilul cu nr. K AN 843. Acest fapt anterior a fost menționat și în contestația înregistrată la BESV de către doi concurenți electorali, PCRM și PLDM, la fel pe motivul transportării organizate a alegătorilor la liceul din localitate.

Un alt caz de transportare a alegătorilor de către susținătorii concurentului electoral PDM cu microbusul nr. CH AV 577 a fost constatat în comuna Manta, SV nr. 50.

Observatorii din SV nr. 22 din satul Olișcani au constatat pe parcursul zilei trei automobile SD AS 480, SD AS 590, OR AR 390 care transportau în mod regulat alegătorii la secția de votare în favoarea concurentului electoral PLDM.

Respectarea secretului votării

În satul Olișcani, r. Șoldănești a fost constatat un caz în care un alegător și-a fotografiat votul. Președinta BESV a spus că nu a observat acest lucru, deși la un anumit moment alegătorul a scăpat aparatul de fotografiat pe podea în cabina de vot.

Votarea în lipsa actelor corespunzătoare

La SV nr. 26 din c. Mincenii de Jos un alegător a votat în baza unui buletin de identitate expirat cu doi ani în urmă.

În SV nr. 14 din c. Chetrosu membrii BESV au permis ca două persoane, care nu au cetățenia Republicii Moldova să voteze în baza permiselor de ședere, pe acest fapt fiind inițiată o contestație de către reprezentantul PDM.

Tentativă de a scoate buletinul de vot din secția de votare

În satul Olișcani, raionul Șoldănești o persoană în vârstă a ieșit cu buletinul de vot necompletat în afara secției de vot. Aceasta a revenit singură în scurt timp în secția de votare fără ca să fi utilizat buletinul iar membrii BESV i-au permis să voteze.

Procedura de votare cu urna mobilă

În satul Mincenii de Sus, r. Rezina, au avut loc două incidente generate de participarea unei și aceeași individ care îngrijea de două persoane cu disabilități și care pretindea să ajute persoanele să voteze. Astfel, în primul caz un alegător cu disabilități de vedere nu și-a putut exercita dreptul la vot, din cauza unei erori în cererea de votare la domiciliu. În al doilea caz, la vizita membrilor BESV la un alt alegător care a depus cerere de vot la domiciliu a fost observat același individ care insista să ajute alegătorul să voteze, chiar dacă acesta fiind în stare care era în stare psihică și fizică adecvată putea să voteze singur. La insistența membrilor BESV ca alegătorul să voteze de unul singur, s-a iscat un conflict, generat de individul respectiv. În urma intervenției colaboratorilor poliției, conflictul a fost rezolvat, iar alegătorul a votat desinestător.

[\[1\]](#) Rata de participare este calculată în baza datelor preliminare recepționate prin telefon.